

Motion till riksdagen 2020/21:3373

av Mats Green m.fl. (M)

Omställning och kompetensförsörjning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetslöshetsförsäkringen bör förändras för att bli en effektiv omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återuppta trepartssamtalen mellan staten och arbetsmarknadens parter i syfte att hitta en modell för kompetensutveckling som främjar omställning och ett livslångt lärande i offentlig såväl som privat sektor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre möjligheter att finansiera studier mitt i livet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett omställningsavdrag för att underlätta kompetensutveckling och omställning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skattelättnader för företag som köper utbildning till sina anställda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna universitetens uppdragsutbildningar för fler och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell studie- och jobbrådgivning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformer för att anpassa utbildningsväsendet bättre till arbetsmarknadens efterfrågan och yrkesverksammas behov av omställning och kompetensutveckling och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka lärosätenas möjligheter att satsa på uppdragsutbildningar för snabb omställning av spetskompetens och nya forskningsrön i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverk och finansiering för att bredda utbudet av både grundutbildning och vidareutbildning via lärcentrum och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en valfrihetsreform med utgångspunkt i betänkandet om ”frivux” bör genomföras i vuxenutbildningen där den studerande fritt ska få välja att läsa vuxenutbildning inom kommunal eller annan regi och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter och drivkrafter att jobba längre och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformer för att fler ska våga prova på att starta företag eller att bli egenanställda och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheterna för enmansföretagare att under vissa förutsättningar bedriva företag med a-kassa och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra lex Laval för att förbättra kompetensförsörjningen och rörligheten inom EU och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi lever i en tid med stora förändringar på arbetsmarknaden – även utan corona-pandemin och dess konsekvenser för både hela branscher och enskilda företag. Den snabba tekniska utvecklingen med digitalisering och automatisering ställer krav på nya kunskaper. När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. Sverige har genomgått sådana förut och lyckats ställa om.

Det vi nu ser framför oss är framför allt ett längre arbetsliv där kompetensutveckling och karriärbyten är regel snarare än undantag. Det gör att vi måste vara beredda att lära om och lära nytt under hela arbetslivet. Trygghet på arbetsmarknaden kommer i hög utsträckning att handla om vilken kompetens man besitter och förmågan att lära mer och lära nytt. Dagens arbetsrättsliga skydd tar inte tillräcklig hänsyn till att varje arbetstagare har unik kompetens och framstår därför som föråldrat i en kunskapsekonomi. Arbetsrätten behöver därför moderniseras för att anpassas till förändringarna på arbetsmarknaden.

När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. Arbetsuppgifter, och ibland även yrken, försvinner, samtidigt som det växer fram nya arbetsuppgifter i snabb takt. På en arbetsmarknad där allt som kan digitaliseras kommer att digitaliseras, ökar kraven på människor att rusta sig med nya kunskaper för att fortsatt vara relevanta och attraktiva på arbetsmarknaden. Med en åldrande befolkning behöver vi också jobba längre för att kunna finansiera vår gemensamma välfärd. Den pågående strukturomvandlingen i kombination med ett längre arbetsliv innebär att kompetensutveckling och karriärbyten är regel snarare än undantag. Samtidigt har förhållandevis många nyanlända personer i Sverige enbart en utbildningsnivå motsvarande högst grundskola. Nyanlända med låg utbildning har stora problem att etablera sig på arbetsmarknaden. Senare års flyktingströmmar medför därmed också ett ökat behov av vuxenutbildning på alla nivåer. Moderaterna anser att Sverige har goda

möjligheter att dra nytta av teknikutvecklingen de kommande åren. För att det ska vara möjligt krävs dock att vinsterna kommer hela befolkningen till del. Då måste de som behöver byta arbete eller arbetsuppgifter ges goda möjligheter att ställa om. Vi har tidigare föreslagit ett omställningsavdrag så att människor kan få skatteavdrag för egna utbildningskostnader, för att stimulera omskolning och möjliggöra en anpassning av den egna kompetensen efter arbetsmarknadens behov.

En viktig del av det nya samhällskontraktet kommer vara att både företagen och det offentliga skapar bra vägar till omställning i arbetslivet – och att arbetstagare i högre utsträckning är villiga och vågar byta yrke och ställa om. Sammantaget ökar detta betydelsen av vuxenutbildning och ställer nya krav på möjligheter till omställning. För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver staten också leva upp till sin del av samhällskontraktet genom att underlätta för såväl arbetsgivare som individer att investera i utbildning.

Moderaterna vill skapa förutsättningar för en modern arbetsmarknad där människor kan yrkesväxla, men också bygga på sin kompetens för att behålla sitt jobb eller avancera och göra karriär. Med fler som vågar ställa om och byta jobb eller karriär får vi en bättre fungerande arbetsmarknad – där fler kommer till sin rätt.

Coronapandemin och dess kort- och långsiktiga konsekvenser för samhälle, näringsliv och arbetsmarknad har dels accelererat, accentuerat och breddat dessa utmaningar och vikten av deras hantering men även radikalt förändrat kontexten och förutsättningarna för dessa såväl politiskt som ekonomiskt.

Moderniserad arbetsrätt

Den snabba tekniska utvecklingen med digitalisering och automatisering ställer krav på nya kunskaper. När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. Sverige har genomgått sådana förut och lyckats ställa om.

Det vi nu ser framför oss är framför allt ett längre arbetsliv där kompetensutveckling och karriärbyten är regel snarare än undantag. Det gör att vi måste vara beredda att lära om och lära nytt under hela arbetslivet. Trygghet på arbetsmarknaden kommer i hög utsträckning att handla om vilken kompetens man besitter och förmågan att lära mer och lära nytt. Dagens arbetsrättsliga skydd tar inte tillräcklig hänsyn till att varje arbetstagare har unik kompetens och framstår därför som föråldrat i en kunskapsekonomi. Arbetsrätten behöver därför moderniseras för att anpassas till förändringarna på arbetsmarknaden.

Ett modernt anställningsskydd

Moderaterna vill utveckla den svenska modellen, som har tjänat Sverige väl under lång tid. Det är viktigt att upprätthålla en rimlig balans mellan arbetsmarknadens parter, med god trygghet för den anställde. I en allt mer globaliserad och dynamisk ekonomi, där människor byter jobb oftare, krävs dock mer flexibilitet på svensk arbetsmarknad. Detta både för att stärka svenska företag och svensk konkurrenskraft och för att öka människors jobbchanser. För att förbättra matchningen, öka rörligheten och underlätta för fler att få det första jobbet behöver arbetsrätten reformeras och moderniseras.

Anställningsskyddet har en viktig roll i att skydda människor från godtyckliga uppsägningar, vilket bidrar till trygghet för arbetstagaren. Samtidigt kan ett alltför strikt anställningsskydd försvåra inträdet på arbetsmarknaden. Framför allt får unga och utrikes födda svårare att få ett första jobb. För att underlätta för dessa grupper att komma in på arbetsmarknaden och få sitt första jobb vill Moderaterna förlänga tiden för provanställning från sex till tolv månader.

Många företag upplever också att turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd utgör ett hinder att anställa och behålla rätt kompetens. Studier av turordningsreglerna ger stöd för att rörligheten och produktiviteten minskar och att sjukskrivningarna ökar. Senare studier ger också belägg för att sysselsättningen påverkas negativt.

För att förbättra rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden och ge fler möjlighet att få ett arbete bör turordningsreglerna reformeras. Moderaterna förordar turordningsregler som i högre grad är baserade på kompetens. En turordning som i högre grad är baserad på kompetens gör det möjligt för arbetsgivare att behålla dem som är bäst lämpade för arbetsuppgifterna vilket stärker företagets konkurrenskraft. Rätten till återanställning är nära kopplad till regelverket om turordning. Vid en förändring av turordningsreglerna bör därför även rätten till återanställning ses över.

Även andra delar av lagen om anställningsskydd kan utgöra ett hinder för arbetsgivaren att anställa. Om en arbetstagare yrkar att en uppsägning ska ogiltigförklaras gäller i dag att anställningen består under hela tvistens gång. Det innebär att en arbetsgivare måste betala ut lön och andra anställningsförmåner under hela tiden – oavsett vem som får rätt i domstol. Uppsägningstvister kan pågå under lång tid. Det innebär en stor osäkerhet och en stor kostnad för en arbetsgivare som kan vara särskilt svårt att bära för små företag. Moderaterna vill begränsa tiden i anställning under en uppsägningstvist till ett år samt sänka skadeståndsnivåerna för felaktiga uppsägningar för små företag. På så sätt skapas en bättre förutsägbarhet för arbetsgivaren, vilket i längden främjar fler nyanställningar.

En väl fungerande arbetsmarknad i och utbildning i ett digitaliserat samhälle

Digitaliseringen av samhället har en omvälvande effekt på vår arbetsmarknad. Jobb kommer att försvinna och nya tillkomma, men framförallt kommer i princip samtliga arbeten att förändras. På ett övergripande plan driver digitaliseringen fram kostnads-effektiva lösningar som gör att vi kan få mer och bättre välfärd för varje investerad krona. Utvecklingen kan även bidra till att minska samhällets klimat- och miljö-påverkan, exempelvis genom att effektivisera vårt transportsystem.

Digitaliseringen av samhället är med andra ord inte målet utan medlet för att Sverige även på sikt ska kunna vara en väl fungerande och konkurrenskraftig välfärdsstat i en allt mer globaliserad värld. Världen förändras däremot i en rasande takt. Den tekniska utvecklingen har aldrig gått lika snabbt och det ställer krav på både samhället och oss som individer. För att Sverige ska fortsätta ha en hög sysselsättning är kompetens-utveckling av avgörande betydelse. På morgondagens arbetsmarknad kommer jobben och våra arbetsuppgifter se annorlunda ut än idag. Därför behöver vi stärka möjligheterna för yrkesverksamma att utveckla sin kompetens och förbättra förutsättningarna för ett livslångt lärande. Det handlar om att främja strukturer som innebär att såväl arbetsgivare som arbetstagare ser värdet i att investera i kompetensutveckling på den

egna arbetsplatsen och generellt. Det är nödvändigt för att Sverige inte ska riskera att bli omsprunget av resten av världen och för att vi ska klara av att ställa om.

Frågor om kompetensförsörjning och omställning kommer att ställas på sin spets i takt med en ökad digitalisering och Sverige måste ta ett helhetsgrepp. En modell för ett gemensamt ansvar mellan staten och arbetsmarknadens parter behövs. Det kan handla om kostnader men också om regelförändringar, utbildningssystem och mycket annat. 2013 inledde alliansregeringen trepartssamtal med arbetsmarknadens parter för en bättre fungerande arbetsmarknad där möjligheter till kompetensutveckling ingick som en del.

Vi anser att dessa samtal bör återupptas för att hitta en modell för kompetensutveckling, omställning och ett livslångt lärande i offentlig såväl som privat sektor. Regeringens initiativ är tyvärr för snäva för att ta det nödvändiga helhetsgrepp som verkligen krävs för att inkludera anställda i såväl den offentliga som den privata sektorn.

Bygg ut och inför valfrihet i vuxenutbildningen

Moderaterna vill ge alla människor möjlighet till omställning genom att skaffa sig en utbildning som motsvarar arbetsmarknadens efterfrågan för att skapa fler chanser till jobb. Både för dem som saknar en fullständig utbildning och för dem som vill byta yrke eller inriktning spelar den kommunala vuxenutbildningen en viktig roll.

För att möta de krav som ett globaliserat kunskapssamhälle ställer och förbättra matchningen på arbetsmarknaden måste en modern vuxenutbildning vara mer efterfrågestyrd än i dag. Individens och näringslivets omställningsbehov förändras snabbt och anpassningar till denna efterfrågan behöver ske. En ökad mångfald av utbildningsanordnare bidrar samtidigt såväl till en kvalitetshöjande konkurrens som till en ökad utbudsbredd – avseende både innehåll och form. Det ger individen bättre möjligheter att studera mer anpassat såväl utifrån sina behov som utifrån yrkeslivet. Moderaterna vill därför att en valfrihetsreform genomförs i vuxenutbildningen där den studerande fritt ska få välja att läsa vuxenutbildning inom kommunal eller annan regi.

Bättre möjligheter att finansiera högre utbildning senare i livet

Om fler ska kunna känna sig trygga med att byta arbete eller till och med bransch, även högre upp i åldrarna, behöver förutsättningarna för att finansiera studier senare i livet förbättras. Alliansregeringen tog flera steg för att förbättra möjligheterna till omställning och kompetensutveckling under arbetslivet genom bl.a. ändringar i studiemedelsystemet och möjligheter att delta i kortare utbildning med bibehållen a-kassa. Men fortfarande finns det behov av att förbättra förutsättningarna att studera mitt i livet.

För att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier vill Moderaterna se över nivån på fribeloppet. Vi vill också att möjligheterna till extra studieveckor för den som fyllt 40 år ska utökas och att möjligheten till tilläggs lån för studerande över 25 år med barn höjs.

Ett omställningsavdrag för bättre omställning

För att fler ska ta steget och vidareutbilda sig under sitt arbetsliv och bygga upp kompetens som motsvarar arbetsmarknadens behov vill Moderaterna införa ett

omställningsavdrag. Omställningsavdraget ska innebära att människor kan få ett skatteavdrag för sina utbildningskostnader.

Avdraget bör utformas för att rikta möjligheten till de som har störst behov av att bygga på sin kompetens och öka sin anställningsbarhet – grupper med låga inkomster eller där sjukskrivningstalen är höga. De utbildningskostnader som ger rätt till avdrag ska avse bristyrken eller liknande vidareutbildning med mycket stor anställningsbarhet såsom exempelvis att ta C- eller D-körkort. På sikt skulle ett sådant avdrag bidra till att ytterligare kompletterande yrkesutbildningar växer fram vilket i sig vore positivt för kompetensförstärkningen av svensk arbetsmarknad.

Skattelättnad för företag som köper utbildning till sina anställda

För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver möjligheterna för arbetsgivarna att investera i sina anställdas utbildning förbättras. Därför vill Moderaterna införa en skattelättnad för företag som köper utbildning till sina anställda så att det blir mindre kostnadskrävande att investera i sina medarbetare. Ett sådant avdrag skulle innebära att arbetsgivaren skulle kunna få tillbaka en del av kostnaden för sina köp av externa kurser, genom att dra av motsvarande belopp från sitt skattekonto.

Ge högskolan ett omställningsuppdrag

Eftersom fortbildning och kompetensutveckling ofta behöver ske på högskola eller universitet, för den som har en högre utbildning, behöver utbildningarnas längd, studietakt och distributionsform vara anpassade till yrkesverksammas behov. Redan i dag ska högskolan och yrkeshögskolan i sin dimensionering beakta arbetsmarknadens behov, men uppdraget har tolkats snävt. Tillgång till kompetensutveckling under hela arbetslivet är en central fråga och idag finns stora brister och systemet är varken dimensionerat eller anpassat för yrkesverksamma.

Högskolan och universiteten bör därför ges ett ytterligare förstärkt uppdrag att tillgodose behovet för yrkesverksamma i sitt utbud. De förändringar som regeringen genomförde med krav från oss moderater är inte tillräckliga.

Yrkeshögskolan är också en viktig del i det livslånga lärandet, som möjliggör både kompetensutveckling och karriärväxling. Även inom yrkeshögskolan behöver tillgängligheten för yrkesverksamma förbättras genom fler fristående kurser samt kurser på deltid och distans. För att underlätta karriärbyten till bristyrken bör det också finnas möjlighet för utbildningsarrangörer att erbjuda preparandutbildningar så att fler kan få behörighet till yrkeshögskolan.

Öppna uppdragsutbildning för fler

Moderaterna vill ge lärosätena ett omställningsuppdrag så att utbudet av kurser också anpassas efter de behov som de redan yrkesverksamma har när det kommer till kompetensutveckling och fortbildning. Det betyder exempelvis att lärosätena parallellt med de traditionella utbildningsprogrammen även behöver erbjuda mer av modulläsning i form av fristående kurser. De fristående kurserna behöver också vara tillgängliga så att arbetstagare har praktiska förutsättningar att delta och fullfölja kurserna.

Redan idag ska högskolan och yrkeshögskolan i sin dimensionering beakta arbetsmarknadens behov, men mer behöver göras om vi ska klara av framtidens utmaningar. Universitetens uppdragsutbildningar bör också öppnas upp för fler så att spetskompetensen och de nya forskningsrönen snabbt kan omsättas i arbetslivet. Idag kan exempelvis inte egenföretagare köpa skraddarsydda utbildningar av lärosätena. Det gör att många akademiker yrken där enskild firma är en vanlig driftsform såsom fysioterapeuter, psykologer, veterinärer eller agronomer stängs ute. Två av tre universitet ser också dagens regelverk som ett hinder för att satsa på uppdragsutbildningar som koncept. Därför vill Moderaterna öppna universitetens uppdragsutbildning för fler så att spetskompetensen och de nya forskningsrönen snabbt kan omsättas i arbetslivet.

Bredare utbud av grund- och vidareutbildning

Yrkeshögskolan är viktig för möjligheterna att rekrytera personer som har ett kvalificerat yrkeskunnande. Yrkeshögskolan är också en viktig del i det livslånga lärandet och möjliggör både kompetensutveckling och karriärväxling. I takt med att samhället, ekonomin och näringslivet förändras ställer detta nya krav på ett utbildningssystem som gör det ännu enklare för människor att byta arbete eller till och med bransch även längre upp i åldern.

Antalet sökande till yrkeshögskolan ökar, och många som vill ha och behöver vidareutbildning får i dag inte möjlighet till det. Den främsta anledningen till detta är dock inte platsbrist utan att de inte anses behöriga. Behörighetskraven till många YH-utbildningar är höga och kräver arbetsmarknadserfarenhet, vilket är svårt att få utan rätt förkunskaper. För att underlätta karriärbyten till bristyrken bör det därför finnas bättre möjligheter för utbildningsarrangörer att erbjuda preparandutbildningar för att ge fler behörighet.

Yrkeshögskolan är i dag till största del fokuserad på kortsiktiga arbetsmarknadsbehov, vilket innebär att dess utbildningsutbud ständigt är under omprövning. Detta tar sig uttryck i att en utbildning på max två år godkänns för endast två utbildningsomgångar i taget. Detta har många positiva fördelar som att utbildningarna exempelvis garanterat behövs. Det har dock skapat osäkerhet när det gäller de enskilda utbildningarnas framtid. Osäkerheten smittar av sig och får många att tveka inför att överhuvudtaget läsa en yrkesutbildning. Ur arbetslivssynpunkt behöver yrkeshögskolan bli mer långsiktig, och för individen är det viktigt att den blir ett tydligare alternativ för yrkesutbildning efter gymnasieskolan. För att åstadkomma detta anser vi att yrkeshögskolans godkännande av utbildning som huvudregel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar.

De förändringar motionen föreslår om att utbildningar ska kunna få fler starter godkända i taget kräver dock utökad och utvecklade tillsyn samt kvalitetssäkring. Därför anser vi att kvalitetsgranskningen, i likhet med tillsynen, bör avse enskilda utbildningar och ske utifrån fastslagna kvalitetskriterier som kopplats till resultat och de studerandes utveckling. Hur kvalitetskriterierna ska formuleras och med exakt vilka parametrar för kvalitet och resultat bör dock uppdras åt yrkeshögskolan att själv ta fram.

Valfrihet och högre kvalitet i vuxenutbildningen

Den kommunala vuxenutbildningen är till för den som saknar hela eller delar av grund- och gymnasieutbildningen. Här ska vuxna stärkas i sitt lärande och ges möjligheter att läsa in de kunskaper och färdigheter som krävs för att förbättra deras möjligheter till fortsatta studier och framtida jobb. För att möta de krav som ett globaliserat kunskaps-samhälle ställer och förbättra matchningen på arbetsmarknaden måste en modern vuxen-utbildning vara mer efterfrågestyrd än i dag. Individens och näringslivets utbildnings-behov förändras snabbt och anpassningar till denna efterfrågan behöver ske.

En ökad mångfald av utbildningsanordnare bidrar samtidigt såväl till en kvalitets-höjande konkurrens som till en ökad utbudsbredd – både avseende innehåll och form. Det ger individen bättre möjligheter att studera mer anpassat såväl utifrån sina behov som utifrån yrkeslivet.

Alliansregeringen tillsatte utredningen Frivux – Valfrihet i vuxenutbildningen (SOU 2008:17), som kom med sitt betänkande under 2008. En valfrihetsreform med utgångs-punkt i betänkandet om frivux bör genomföras i vuxenutbildningen där den studerande fritt ska få välja att läsa vuxenutbildning inom kommunal eller annan regi.

Utredningen Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet (SOU 2013:20) lämnade förslag om att förändra tillsynen av vuxenutbildningen. I dag sker endast en systematiserad tillsyn av vuxen-utbildningen på huvudmannanivå och inte på enhetsnivå. Vi föreslår därför att Skol-inspektionen bör få i uppdrag att granska den kommunala vuxenutbildningen på enhetsnivå i likhet med den granskning som sker av grund- och gymnasieskolor.

Studie- och jobbrådgivning för ökad rörlighet och matchning

Att karriärväxla mitt i livet är ett stort beslut som kan kräva att individen får stöd för att våga ta steget och fatta ett välinformerat beslut. I dag finns emellertid få möjligheter att få rådgivning om jobb och studier för dem som har ett arbete. Även ungdomar kan behöva ett bättre stöd att i högre utsträckning fatta beslut om utbildningsval utifrån arbetsmarknadens behov. För att underlätta rörligheten och matchningen på arbets-marknaden vill Moderaterna därför pröva om en nationell studie- och jobbrådgivning ska inrättas. Det skulle kunna utformas som en digital plattform där individen kan söka både jobb och utbildning samt få information om i vilken grad olika utbildningar leder till jobb. Plattformen kan kombineras med rådgivning, till exempel via chatt eller över telefon.

Längre arbetsliv och fler arbetade timmar finansierar välfärden

Integrationen är vår största utmaning här och nu, men långsiktigt måste vi, liksom hela västvärlden, hantera det faktum att befolkningen blir allt äldre och att allt färre i arbets-för ålder måste försörja allt fler äldre. Det kräver att fler jobbar längre, men också att de som arbetar jobbar fler timmar. Exempelvis behöver andelen heltidsarbetande kvinnor öka ytterligare.

Det finns ett brett stöd för ett progressivt skattesystem, där den som tjänar mer betalar mer i skatt. Att breda yrkesgrupper i normala lönelägen som till exempel lärare

och sjuksköterskor ska betala hälften av en löneökning i skatt är dock inte rimligt. Särskilt i en tid när det råder akut brist på utbildad personal i vården och skolan är det skadligt att avskräcka dessa yrkesgrupper från att arbeta mer. Moderaterna har därför som mål att ingen lärare eller sjuksköterska ska betala statlig skatt.

Vi lever i genomsnitt 20 år efter pensioneringen. Det är en fantastisk utveckling som kräver en förändring i synen på ålder. Det är viktigt att politiken visar förståelse och respekt för att äldre inte är en homogen grupp med samma behov och önskemål. Det behöver skapas fler vägar för att underlätta för människor att leva det aktiva liv de vill leva. Många vill stanna kvar ett eller flera år längre på arbetsmarknaden och då ska politiken underlätta för det. Budgeten för 2019 innebar att den särskilda löneskatten för äldre togs bort – det underlättar för arbetsgivare att knyta till sig och fortsatt ha erfarna medarbetare anställda. Moderaterna vill fortsatt underlätta för erfarna medarbetare att stanna kvar i arbetslivet längre.

De kommande åren förutses betydande pensionsavgångar både i välfärden och i privat sektor. Samtidigt finns det en stor efterfrågan på kompetenta och erfarna medarbetare. Kan fler av de som nu närmar sig pensionen förmås att arbeta längre minskar bristen på arbetskraft på kort sikt samtidigt som välfärdens finansiering stärks också på längre sikt när fler arbetar längre. För att åstadkomma detta vill Moderaterna stärka de ekonomiska drivkrafterna för att fler äldre ska jobba längre. Utvärderingar av det nuvarande jobbskatteavdraget för äldre visar på betydande jobbeffekter av reformen, och en förstärkning kan också förväntas ge goda effekter.

Ökat eget företagande och entreprenörskap

Att sänka trösklarna för att starta och driva företag är en viktig del i att skapa fler och bredare vägar till jobb och förbättra möjligheterna till omställning. Moderaterna vill genomföra en rad förändringar för att fler företag ska kunna starta och växa i Sverige. Bland annat vill vi sänka kravet på aktiekapital till 25 000 kronor för aktiebolag samt undanta mikroföretag från en del administration. För att fler ska våga ta steget och prova på att bli entreprenörer vill vi förlänga rätten till tjänstledighet för att starta företag från sex månader till ett år. Vi vill också se över möjligheten att förlänga tiden för nya företagare att få sin a-kassa och sjukpenning beräknad på tidigare förvärvsinkomster, från två till tre år.

Egenanställning – en väg in i företagande

Egenanställning kan beskrivas som en variant av egenföretagande. Den egenanställda anställs i ett paraplyföretag, ett egenanställningsföretag, som fungerar som arbetsgivare och som sköter administrativa funktioner som fakturering, lön, skatter och så vidare. Den egenanställda ansvarar för att söka kunder och uppdrag, utan att behöva sköta all administration som för många upplevs som betungande och svårt – och det gäller i hög grad den som är utrikes född på grund av skillnader i språkliga kunskaper, förkunskaper om regelverk samt nätverk. Här kan egenanställning vara ett bra alternativ som dessutom kan fungera som en bro in i företagande.

Bristen på information pekas vanligen ut som en anledning till att fler inte utnyttjar möjligheten att bli egenanställda. Det finns särskilt behov av att informera om vad det

innebär att kombinera egenanställning med ersättning från a-kassan så att osäkerhet om vad som gäller inte gör att arbetssökande avstår från denna möjlighet. Det skulle kunna göras både inom ramen för en nationell studie- och jobbrådgivning och inom ramen för den nya matchningsfunktion som vi föreslår.

Bättre kompetensförsörjning och ökad rörlighet inom EU

En av grundpelarna och en av de största framgångarna inom det europeiska samarbetet är den fria rörligheten för varor, tjänster och arbetskraft. Den gemensamma marknaden inom EU är en förutsättning för god ekonomisk tillväxt och nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen. För arbetstagare i företag som tillhandahåller tjänster tillfälligt i ett annat EU-land finns särskilda regler i utstationeringsdirektivet som genomförts i svensk rätt genom utstationeringslagen. Bestämmelserna innebär att utstationerade arbetstagare ska tillförsäkras vissa arbets- och anställningsvillkor som gäller i värdlandet. Utstationeringslagen föreskriver att svenska fackföreningar har rätt att vidta stridsåtgärder för att driva igenom minimivillkor i centrala branschavtal inom vissa områden, den s.k. hårda kärnan, vilket exempelvis avser lön, arbetstid och arbetsmiljö.

Den 1 juni genomförde regeringen nya regler i utstationeringslagen. Det är numer möjligt att vidta stridsåtgärder för att uppnå ett särskilt kollektivavtal för utstationerade arbetstagare. Detta gäller oavsett om den utstationerande arbetsgivaren kan bevisa att de villkor som arbetstagarna har är minst lika förmånliga som minimivillkoren i det svenska branschavtalet.

Vi anser liksom flertalet remissinstanser att de nya reglerna är för långtgående. En utstationerande arbetsgivare kan numer inte freda sig mot stridsåtgärder – oavsett hur bra arbetsvillkor arbetstagarna har. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit och hämmar därmed den fria rörligheten. I ett läge där Sverige har ett stort behov av arbetskraft i byggsektorn, men även andra sektorer, kan det vara direkt skadligt för Sverige. De nya reglerna är dessutom med stor sannolikhet oförenliga med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Därför anser vi att det tidigare regelverket, så kallat *lex Laval*, bör återinföras.

För att underlätta för utstationerande företag att göra rätt och för utstationerade arbetstagare att ta till vara sina rättigheter är det viktigt att information om vad som gäller på svensk arbetsmarknad är lättillgänglig. Sedan länge finns ett krav på arbetstagarorganisationer att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket. Det har dock skett i helt obetydlig omfattning. Även om regeringen förtydligat att skyldigheten att lämna in villkor gäller oavsett om en arbetstagarorganisation har för avsikt att vidta stridsåtgärder, så saknas fortsatt många avtal. Därför anser vi att en sanktionsmöjlighet bör införas för de fall där reglerna inte efterlevs, till exempel genom en sanktionsavgift.

Mats Green (M)

Saila Quicklund (M)

Ann-Sofie Lifvenhage (M)

Malin Höglund (M)